

Advies Commissie PE-toetstermen

Periode 1 januari 2010 tot 1 juli 2011

21 september 2009

Advies Commissie PE-toetstermen.....	3
Toelichting bij de toetstermen	4
PE Wft-Basismodule	5
Bijlage Module Wft Basis.....	8
PE Module Wft-Hypothecair Krediet.....	9
Bijlage Module Wft Hypothecair Krediet.....	11
PE Module Wft-Consumptief krediet	12
Bijlage Module Wft Consumptief Krediet.....	13
PE Module Wft Schade	13
PE Module Wft Levensverzekeringen	17
Bijlage Module Wft Levensverzekeringen	19
PE Module Wft-Volmacht.....	20
Bijlage Module Wft-Volmacht.....	22

Advies Commissie PE-toetstermen

Periode 1 januari 2010 tot 1 juli 2011

Inleiding

Voor financiële dienstverleners gelden er vanaf 1 januari 2006 naast diploma-eisen ook doorlopende deskundigheidseisen. Deze hebben tot doel de vakinhoudelijke deskundigheid op peil te houden, die nodig is voor de beroepsuitoefening en in te spelen op de snelle veranderingen, die in de financiële dienstensector plaatsvinden. Met betrekking tot de inhoud dient het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD) de Minister van Financiën te adviseren middels periodieke vaststelling van de PE-toetstermen.

De Commissie PE-toetstermen

Samenstelling

In de zomer van 2007 heeft het CDFD de Commissie PE-toetstermen geformeerd. Bij de samenstelling van de commissie heeft het CDFD gelet op een zo breed mogelijke vertegenwoordiging vanuit de diverse geledingen van de branche. Tevens is rekening gehouden met de aandachtsgebieden, de specifieke deskundigheid en achtergrond van de individuele leden. De commissie bestaat uit 10 leden. Voorzitter van de commissie is thans de heer J.J.H.M. Claerhoudt.

Taak

De commissie dient vanuit de actualiteit vast te stellen, welke onderwerpen in aanmerking komen om opgenomen te worden in het PE-traject. Vervolgens doet de commissie aanbevelingen met betrekking tot het formuleren van nieuwe, aan te passen of te verwijderen eindtermen en toetstermen. Daarnaast adviseert de Commissie het CDFD desgevraagd over diverse onderwerpen, die betrekking dan wel invloed hebben op permanente educatie en eindtermen en toetstermen in brede zin.

Art. 8. lid 2 Bgfo, leidraad voor de werkzaamheden van de Commissie PE

De tekstuele inhoud van artikel 8 lid 2 Bgfo:

“Indien ontwikkelingen op de financiële markten of relevante wettelijke voorschriften daartoe aanleiding geven worden bij ministeriële regeling toetstermen **vastgesteld** met betrekking tot permanente educatie, alsmede de wijze waarop aan deze toetstermen kan worden voldaan”

Interpretatie artikel 8 lid 2 Bgfo:

De vast te stellen toetstermen in het kader van permanente educatie kunnen zowel ‘bestaande’ toetstermen zijn als ‘nieuwe’ toetstermen. Tevens kunnen bestaande toetstermen worden gewijzigd of worden verwijderd. Indien sprake is van een bepaalde ontwikkeling op de financiële markten of een verandering van een **relevant** wettelijk voorschrift, zal eerst worden gekeken of er een geschikte ‘bestaande toetsterm’ is die aan de betreffende ontwikkeling of verandering kan worden gekoppeld. Bij

de opzet van het oorspronkelijke 'Wfd toetstermendocument' is uitgegaan van consistentie (duurzaamheid) van de toetstermen. 'Oude kennis' mag geen zelfstandig deel uitmaken van het PE-programma. Maar als de onderliggende kennis van een toetsterm is veranderd, kan een 'bestaande' toetsterm in het PE-programma worden opgenomen. In het geval er geen passende 'bestaande' toetsterm is die geschikt is om aan desbetreffende ontwikkeling of verandering te koppelen, zal in dat geval een 'nieuwe' toetsterm worden vastgesteld.

Toelichting bij de toetstermen

Toelichting:

In de bijgevoegde tabellen zijn per Wft-module de actuele ontwikkelingen op het terrein van de financiële dienstverlening opgenomen, die van invloed zijn op de toetstermen die voor permanente educatie zijn vastgesteld. De ontwikkelingen zijn beschreven in de context van een eindterm. De gekoppelde toetsterm met het aangegeven beheersingsniveau in de tabel geeft richting aan het opleidingsproces en aan de examinering.

De kolommen dienen als volgt te worden gelezen:

Eerste kolom:

In de eerste kolom worden in het kort de actuele ontwikkelingen per aandachtsgebied beschreven.

Tweede kolom:

De tweede kolom bevat het nummer van de eindterm, bedoeld in artikel 5, eerste lid van het Bgfo, waarop het onderwerp betrekking heeft.

Derde kolom:

De derde kolom bevat het nummer of nummers van de bijbehorende toetsterm(en). De regeling Vaststelling Toetstermen examens financiële dienstverlening Wft is laatstelijk gewijzigd bij besluit d.d. 23 juni 2008, Staatscourant 2008, nr 121.

Vierde kolom:

De vierde kolom geeft het beheersniveau aan volgens de taxonomiecodes: K (kennis), B (Begrip), Tp (Toepassing procedure), Ti(Toepassing inzicht) Indien de taxonomiecode gewijzigd wordt, is dat met een * aangegeven.

Vijfde kolom:

In de vijfde en laatste kolom kan men aflezen of er sprake is van een nieuwe of gewijzigde toetsterm. Indien van toepassing wordt er verwezen naar de bijlagen.

Relevante actuele ontwikkelingen	Eindterm	Toetsterm	Beheers-niveau Gewijzigd =*	Nieuwe/wijziging toetsterm PE?
PE Wft-Basismodule Periode 1 januari 2010 tot en met 1 juli 2011				
Dienstverleningsdocument en productwijzer <i>Dienstverleningsdocument en productwijzer opnemen Beloningstransparantie op hoofdlijnen opnemen (voor welke producten); specifieke gevolgen bij desbetreffende opleidingen.</i>	2f	2f.2 en 2f.3	K K	Ja,*uitbreiding toetstermen 2f.2 en nieuwe toetsterm 2f.4
Per 1 januari 2008 heeft het Verbond van Verzekeraars de Tuchtraad Financiële Dienstverlening ingesteld. Deze onafhankelijke tuchtraad, verbonden aan het Klachteninstituut Financiële dienstverlening (Kifid), behandelt de klachten van klanten over het gedrag van de verzekeraars.	2h	2h.1	K	Ja,* wijziging toetsterm
Intrekking Wet MOT/ samenvoeging WID/MOT in Wwft. <i>Verplicht cliëntonderzoek dienstverlening alleen toegestaan na geslaagd cliëntonderzoek Meldpunt MOT heet nu FIU-Nederland Guidelines NVB voor subjectieve indicatoren</i>	3a1	3a.1.6	K	Ja, *wijziging toetsterm
Wijzigingen IOW en WW	3c.1	3c.1.4	K	Nee
Verzekeraars stoppen deze zomer met het stilzwijgend verlengen van verzekeringen. (informatie is terug te vinden op de site van het verbond)	3c.7	3c.7.5	K	Nee

Wft. Invoering provisie- en kostentransparantie Verplichte vermelding aan klanten van bemiddelaars provisie. Bonus provisies verboden <i>Gevolgen bemiddeling voor provisie- en kostentransparantie totaalverbod op bonusprovisies op hoofdlijnen behandelen</i>	4a 4b 4b	4a.2 4b.1 4b.2	K	Ja, *wijziging toetstermen
Payment Service Directive (PSD) Europese regelgeving ten behoeve van harmonisatie van voorwaarden van betaalproducten in Europa. <i>Per 1 november 2009 PSD in nationale wetgeving, i.c. Wft en BW, opgenomen (geharmoniseerd). Eigen risico in geval van verlies of diefstal van een betaalinstrument bedraagt maximaal 150 euro (dit geldt nu alleen voor een bankpas). gevolgen SEPA (per 28 jan. 2008) beschrijven: o.a. EMV</i>	6a.3	6a.3.1	K	Nee
Payment Service Directive (PSD) Europese regelgeving ten behoeve van harmonisatie van voorwaarden van betaalproducten in Europa <i>Terugboekingsrecht particuliere klant wordt 56 dagen (was 30 dagen) verwerkingstermijn betaalopdrachten wordt 3 werkdagen bij elektronische en 4 werkdagen bij schriftelijke aanlevering (er gold geen maximum) (in 2012 verder verkort tot 1 resp. 2 werkdagen) verbod op valutering behoud van originele bedrag (verbod op kostenaftrek) transparantie en informatieverstrekking wettelijke plicht tot (interne) klachtenregeling gevolgen SEPA (per 28 jan. 2008):</i>	6a.3.	6a.3.2	K	Nee

<i>invoering Europese overschrijving (IBAN, BIC)</i>				
Payment Service Directive (PSD) Europese regelgeving ten behoeve van harmonisatie van voorwaarden van betaalproducten in Europa <i>AFM wordt gedragstoezichthouder aanbieders betaaldiensten (payment service providers (PSP) en payment institutions), werkgebied in algemene zin.</i>	7a.4 7b.1	7a.4.7 7a.4.8 7b.1.3	K K K	Nee
Het voldoen aan wet- en regelgeving (Compliance) en integriteitseisen <i>nieuw boetestelsel leidraad passende beloning zelfregulering: commissie-Maas (code-Maas) bevindingen AFM compliance</i>	7a.4, 7c.1	7a.4.5 7c.1.1	K Tp*	Nee
Collectieve garantieregeling vervallen en vervangen door Deposito garantiestelsel. <i>Per 1 januari 2007 is de Wet toezicht kredietwezen 1992 ingetrokken en daarmee is ook de Collectieve Garantieregeling komen te vervallen. Per 1 januari 2007 is de Wet op het financieel toezicht (Wft) van kracht geworden. Onderdeel hiervan is het depositogarantiestelsel, de opvolger van de Collectieve Garantieregeling</i>	7a.5	7.a5.1 t/m 7a.5.5	Ti	Ja * wijziging toetstermen
Payment Service Directive (PSD) Europese regelgeving ten behoeve van harmonisatie van voorwaarden van betaalproducten in Europa <i>PSD geeft regelgeving voor nationale en pan-Europese betaaldiensten in het kader van SEPA per 1 november 2009 PSD in</i>	7b.8	7b.8.1	K	Nee

<i>nationale wetgeving, i.c. Wft en BW, opgenomen (geharmoniseerd)</i>				
Wft. Invoering provisie- en kostentransparantie Verplichte vermelding aan klanten van bemiddelaars provisie. Bonus provisies verboden <i>Transparantie: kostentransparantie, provisietransparantie opnemen</i>	7c.1	7c.1.1	K	Nee

* zie bijlage: nieuwe, aangepaste of vervallen toetstermen

Bijlage Module Wft Basis

Eindterm	2f De personen zijn in staat informatiebronnen die gericht zijn op de consument of de cliënt te noemen.	
2f.2	De kandidaat kan beschrijven wat een financiële bijsluiter, een productwijzer en het dienstverleningsdocument is	K
2f.4	De kandidaat kan in hoofdlijnen omschrijven wanneer een productwijzer en een dienstverleningsdocument beschikbaar moet zijn en welke (financiële) informatie in productwijzer en een dienstverleningsdocument gegeven moet worden.	K
Eindterm	2h: De personen zijn in staat aan te geven welke klachtenregeling en buitengerechtelijke geschillenbeslechtsregelingen voor de consumenten of cliënt in de financiële dienstverlening van toepassing zijn	
2h.1	De kandidaat kan de klachten en geschilleninstelling Kifid noemen en kort beschrijven op welke gebieden zij werkzaam is.	K
Eindterm	3a.1 De personen zijn in staat met betrekking tot het aanbieden van betaal- en spaarrekeningen met inbegrip van de daaraan verbonden betaal- en spaarfaciliteiten de rol en taken van de aanbieder in het chartale en girale betalingsverkeer te beschrijven.	
3a.1.6	De kandidaat kan de wet noemen en omschrijven die de bank verplichten rekening te houden met ongebruikelijke, frauduleuze geldhandelingen of geldhandelingen die verband houden met het financieren van terrorisme (Wwft)	K
Eindterm	4.a De personen zijn in staat met betrekking tot het aanbieden van effecten, de rechten van deelneming in beleggingsinstellingen en beleggingsobjecten de kenmerken van giraal beleggen (beleggingsrekening) te benoemen en aan te geven welk verschil er is met beleggen via /in een beleggingsmaatschappij en een beleggingsfonds	
4a.2	De kandidaat kan de werkwijze van verkoop via bemiddeling uitleggen en daarbij	B

	aangeven welke kosten daarvoor gemaakt worden en welke beloning daarvoor ontvangen wordt.	
Eindterm	4b: De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in financiële producten de werkzaamheden die de bemiddelaar kan verrichten voor de consument of cliënt te beschrijven.	
4b.1	De kandidaat kan de werkzaamheden beschrijven die de bemiddelaar verricht voor de consument of cliënt bij het tot stand brengen van de overeenkomst van een financieel product. Hij kan daarbij aangeven welke kosten daarvoor gemaakt worden en welke beloning daarvoor ontvangen wordt.	K
4b.2	De kandidaat kan de werkzaamheden beschrijven die de bemiddelaar verricht voor de consument of cliënt bij het beheer en de uitvoering tijdens de looptijd van een financieel product. Hij kan daarbij aangeven welke kosten daarvoor gemaakt worden en welke beloning daarvoor ontvangen wordt.	K
Eindterm	7a.5 De personen zijn in staat met betrekking tot de regulering van de financiële sector in algemene zin het collectieve garantiestelsel te omschrijven.	
7a.5.1	De kandidaat kan aangeven voor wie het depositogarantiestelsel bedoeld is.	Ti
7a.5.2	De kandidaat kan de dekking van het depositogarantiestelsel beschrijven.	Ti
7.a.5.3	De kandidaat kan omschrijven wanneer een rekeninghouder aanspraak kan maken op het depositogarantiestelsel.	Ti
7a.5.4	De kandidaat kan aangeven door wie het depositogarantiestelsel wordt uitgevoerd.	Ti
7a.5.5	De kandidaat kan de financiële instellingen waarvoor het depositogarantiestelsel geldt, noemen.	Ti

Relevante actuele ontwikkelingen	Eindterm	Toetsterm	Beheers-niveau * wijziging	Nieuwe /gewijzigde toetsterm PE
PE Module Wft-Hypothecair Krediet Periode 1-1-2010 tot 1-7-2011 (deel) Module Hypothecair Krediet Algemeen				
Inkomenseffecten door lagere dekkingsgraad pensioenfondsen . <i>Het is van belang voor het hypotheekadvies om na te gaan of de pensioenuitkering van een klant in gevaar komen door een lagere dekkingsgraad van pensioenfondsen. Dit vooral in geval in de nabije toekomst de klant afhankelijk is van het pensioeninkomen.</i>	2a	2a.3	Tp	Nee
Effecten kredietcrisis op de continuïteit aanbieders <i>Diverse aanbieders hebben hun dienstverlening moeten aanpassen door het uitbreken van de crisis. Meestal door gebrek aan funding. Het is van belang dat deze ontwikkelingen toegelicht kunnen worden met daarbij de consequenties voor de klant.</i>	2c	2c.4	B	Nee
WFT: invoering kostentransparantie. <i>Per 1 januari 2010 zijn aanbieders van complexe producten verplicht de totale prijs op te geven van het</i>	3c	3c.2	K	Nee

<p><i>product. Voor hypotheeken betekent dit dat die opgave gedaan moet worden voor zowel de lening als in het product opgenomen kapitaalopbouw.</i></p> <p><i>Het overzicht van alle kosten inclusief de aflossing behoefte moet toegelicht kunnen worden.</i></p>				
<p>Toetskader Hypothecaire Financieringen AFM.</p> <p><i>In september 2009 heeft AFM een nieuw toetskader ter consultatie aangeboden voor de open normen uit de WFT. Dit toetskader is, indien het doorgang krijgt, ingrijpend voor de hypotheekadviespraktijk.</i></p> <p><i>Besluitvorming moet nog plaatsvinden per eind 2009.</i></p> <p><i>Het toetskader en de status ervan moet inhoudelijk bij kandidaten bekend zijn.</i></p>	3c; 3e	3c.1, 3e. 4	B, Tp	Nee
<p>Invoering AFM rapport Transparantie en kwaliteit hypotheekadvies. (TKH).</p> <p><i>In 2008 en 2009 heeft de sector uitvoering gegeven aan het rapport TKH van AFM. De eisen uit dit rapport moeten benoemd en toegepast kunnen worden.</i></p>	3c;3o	3c.3, 3o.i	Tp	Nee
<p>Verhoging NHG grensbedrag tot € 350.000,-.</p> <p><i>Om de woningmarkt tijdens de crisis in beweging te houden heeft NHG het grensbedrag om voor NHG in aanmerking te komen tijdelijk verhoogd tot € 350.000,-.</i></p>	3d	3d.1	B	Nee
<p>Effecten kredietcrisis op kapitaalopbouw</p> <p><i>De kredietcrisis heeft de beurskoersen laten dalen. Dit heeft effect voor opgebouwde kapitalen ten behoeve van de aflossing van hypotheeken. Voor bestaande klanten moet dit in beeld gebracht kunnen worden.</i></p>	3f	3f.3	B	Nee
<p>Effecten kredietcrisis op funding</p> <p><i>De kredietcrisis bemoeilijkt het funden van hypotheeken en leidt tot hoger kapitaalkosten. Dit moet op hoofdlijnen kunnen worden toegelicht</i></p>	3q	3q.1	B	Nee
(deel) module Beleggen				
<p>In de samenleving is het aanzien van de financiële sector flink gedaald. De NVB stelt dat de klant weer centraal moet worden gesteld naast andere maatregelen om te voorkomen dat de overheid weer moet ingrijpen en forse financiële injecties nodig zijn om de risico's te beheersen. Integer handelen is vereist.</p>	5a.	5a.1 6n.1 6n.2 6n.3 6n.4 6n.5	K B B B B Ti	Nee Ja* Ja* Ja* Ja* Ja*
<p><i>De kredietcrises leidt tot grote onzekerheden of de geplande vermogensopbouw van diverse financiële producten gehaald gaat worden. De adviescyclus moet opnieuw worden doorlopen met consumenten.</i></p>	5b	5b.2 ; 5b.3	Ti Ti	Nee Nee
	5c	5c.3	Ti	Nee
	5d	5d.3 5d.4	Ti Ti	Nee

De kredietcrises maakt duidelijk dat risico's van vastrentende producten in het verleden te laag zijn ingeschat, achtergestelde leningen, eeuwigdurende leningen, bedrijfsobligaties kennen als gevolg van de kredietcrises andere rendementen. In het verleden is hier mogelijk lichtvaardiger over gedacht.	6c	5d.6 5d.7 6c.1	B Ti Ti	Ja * Ja* Nee
	6d	6d1 6d2	B B	Nee
	6f	6f.4 6f.8	Ti Ti*	Nee
	6i	6i.3	Ti	Nee
De ineensstorting van de financiële markten lijkt voorkomen, het herstel op de aandelenmarkten is fors, toch is de schade voor consumenten m.b.t. hun bestedingspatroon en spaargedrag nog niet te voorzien. Het CPB voorspelt een grote welvaartsteruggang voor met name 50 plussers, de hypotheekschuld en de risico's hieruit verdienen aandacht.	6j	6j.9	B	Nee
	7b	7b.1	Ti	Nee
	7c	7c.1	Ti*	Nee
	7c	7c.4	Gelet op de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek moet de kandidaat niet een procedure aflopen maar op basis van inzicht kunnen handelen Ti	Nee

* zie bijlage, toevoeging nieuwe, vervallen of aangepaste toetstermen Module Hypothecair Krediet

Bijlage Module Wft Hypothecair Krediet

Vervallen toetstermen

5a.3	De kandidaat is in staat met betrekking tot de totstandkoming van transacties van financiële instrumenten, dilemma's tussen bedrijfsbelang en klantbelang te analyseren, af te wegen en deze afwegingen te verantwoorden (integriteit)	Ti
------	--	----

5a.4	De kandidaat kan aan de klant het begrip integriteit omschrijven en het belang ervan weergeven voor de advisering van de klant	K
5a.5	De kandidaat kan in een concrete situatie aangeven wanneer bedrijfsbelang conflicteert met het belang van de klant en omschrijft hierbij het aspect integer handelen	Ti
5a.6	De kandidaat kan in een concrete klantsituatie negatieve en positieve integriteitaspecten aangeven.	K

Nieuwe toetstermen Wft Hypothecair Krediet

Eindterm	5d: De personen zijn in staat met betrekking tot financiële instrumenten op basis van de verzamelde informatie vast te stellen welk risicoprofiel op dit moment past bij de consument en te onderbouwen waarom hij tot dit profiel gekomen is.	
5d.6	De kandidaat kan, op basis van wetenschappelijk onderzoek, uitleggen dat de gebruikte instrumenten van aanbieders om het risicoprofiel op te stellen tot zeer wisselende uitkomsten leiden in gelijke situaties	B
5d.7	De kandidaat kan zelfstandig motiveren en vastleggen welk risicoprofiel van toepassing is, gelet op de onbetrouwbaarheid van de in de praktijk gebruikte instrumenten.	Ti
Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	6n: De personen zijn in staat met betrekking tot de totstandkoming van transacties in financiële instrumenten, integriteitdilemma's tussen bedrijfsbelang en klantbelang te analyseren, af te wegen en deze afwegingen te verantwoorden	
6n.1	De kandidaat kan vormen van integriteit aangeven (persoonlijk, organisatorisch, relationeel)	B
6n.2	De kandidaat kan dilemma's onderscheiden tussen klantbelang en bedrijfsbelang	B
6n.3	De kandidaat kan in concrete situaties de klantbelangen aangeven en analyseren	B
6n.4	De kandidaat kan in concrete situaties bedrijfsbelangen aangeven en analyseren	B
6n.5	De kandidaat kan zijn handelen verantwoorden en afwegingen aangeven in concrete situaties waarbij bedrijfsbelangen en klantenbelang conflicteren	Ti

Relevante actuele ontwikkelingen	Eindterm	Toetsterm	Beheersniveau	Nieuwe /gewijzigde toetsterm PE *
PE Module Wft-Consumptief krediet Periode 1 januari 2010 t/m 1 juli 2011				
De gedragscode VFN/NVB is het uitgangspunt voor de beoordeling van het netto inkomen.	2c	2c.2	Tp	Nee
Invoering Gedragscode VFN/NVB ter vervanging van de gedragscode VFN.	3a	3a.1	B	Ja, *wijziging.
De consument wordt kosteloos informatie verstrekt over	3a	3a.2	B	Nee

de basis-en leennorm.				
Consumer Credit Directive (CCD). Europese regelgeving voor van harmonisatie van regelgeving ten aanzien van consumptief krediet in Europa.	3a	3a.4	B	Ja*, nieuw
De gedragscode VFN/NVB bevat een berekeningswijze voor de aflossingscapaciteit.	3e	3e.1	Tp	Nee
Er mag geen krediet verleend worden (mede) voor de financiering van de aankoop van een woning als daardoor de normen van de CHF worden overschreden.	3i	3i.3	Tp	Nee

* zie bijlage voor nieuwe, vervallen en/of aan te passen toetstermen Module Wft Consumptief Krediet

Bijlage Module Wft Consumptief Krediet

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	3a.De personen zijn in staat met betrekking tot het bemiddelen in en adviseren over consumptief krediet de wettelijke regels met betrekking tot financiële dienstverlening alsmede de voorschriften ingevolge zelfregulering toe te passen.	
3a.1	De kandidaat kan de reikwijdte en regelgeving van de Wft en de uitwerking daarvan in het Bgfo alsmede de VFN/NvB gedragscode, uitleggen	B
3a.4	De kandidaat kent de CCD op hoofdlijn en de eisen die CCD stelt op gebied van adverteren, pre-contractuele en contractuele informatie.	B

Relevante actuele ontwikkelingen	Eindterm	Toetsterm	Beheers-niveau	Nieuwe /gewijzigd etoetsterm PE ?
PE Module Wft Schade Periode 1 januari 2010 t/m 1 juli 2011 (deel) Module Schade Particulieren Onderdeel bezitsverzekeringen				
Verbeterde risicoklasse indeling VRKI 2009 voor woningen en bedrijven	2b 2c	2b.1.1 2b.1.3 2b.1.6 2c.1.1 2c.1.3	K B B Ti K	nee

Twee nieuwe schema's voor het Politiekeurmerk Veilig Wonen op 1 juli 2008 ingegaan	2b 2c	2b.1.1 2b.1.3 2b.1.6 2c.1.1 2c.1.3	K B B Ti K	nee
Convenant Samenloop zorgverzekeringen/reisverzekeringen	5d	5d.1.1	Ti	nee
Onderdeel verkeer				
Segway (mag op de openbare weg) en is een verzekeringsplichtig motorrijtuig	2a	2a.2.1 2a.2.5 2a.2.33	B Ti Tp	nee
No-claimbescherming als aanvullende dekking	2a	2a.2.3	K	nee
Invoering Roy data	3b	3b.2.1	B	nee
Bedrijfsregeling 16 is per 1-7-2008 uitgebreid	5d	5d.2.1	Ti	nee
De publiekscampagne 'Blikschade? Zoek een parkeerplaats op!' Een auto schade hoeft niet altijd bij de politie gemeld te worden. Samen een SAF invullen is voldoende	5e	5e.2.1 5e.2.3	K Ti	nee
Onderdeel Inkomen en arbeidsongeschiktheid				
De vrijstelling voor een adviestraject voor aan een krediet gekoppelde verzekeringen is komen te vervallen per 1-7-2008.(woonlastenverzekering is een impactvol product)	2a	2a.5.1 2a.5.3 2a.5.5 2a.5.7	B K Ti Ti	nee
Er zijn diverse verzekeringsvormen en CAO-regelingen ontstaan voor de werknemer die na twee jaar ziekte niet in de WIA komt, maar minder dan 35% arbeidsongeschikt is.	2a	2a.5.1 2a.5.3 2a.5.7	B K Ti	nee
Vanuit de Pensioenwet is bepaald welke verzekeringsvormen rond arbeidsongeschiktheid als arbeidsongeschiktheidspensioen moeten worden beschouwd. Met alle verplichtingen daaromtrent als gevolg.	2a 3a	2a.5.1 2a.5.3 2a.5.5 3a.5.20	B K Ti Ti	nee
Voor de startende ondernemer is de vangnetverzekering AOV (waarvoor acceptatieplicht geldt) verbeterd.	2a	2a.5.1 2a.5.3 2a.5.17 2a.5.19	B K K Ti	nee
Voor de startende ondernemer is de aanmeldtermijn voor de vrijwillige voortzetting ZW en WIA verlengd van 4 naar 13 weken.	2a	2a.5.1 2a.5.3 2a.5.17 2a.5.19	B K K Ti	nee
Voor de zelfstandig ondernemerster is er dekking voor zwangerschapsverlof op grond van de WAZO	2a	2a.5.1 2a.5.3 2a.5.17	B K K	nee
Onderdeel Gezondheidszorg en zorg				
Wijzigingen basisdekking (jaarlijks terugkerend)	3a	3a.6.1 3a.6.2 3a.6.3 3a.6.4 3a.6.5	Ti Ti Ti B B	nee

		3a.6.6	Ti	
Verhoging verplicht eigen risico per 1-1-2009 en per 1-1-2010	3a	3a.6.10	K	nee
Bij het eigen risico geldt de mogelijkheid voor de zorgverzekeraar om in bepaalde situaties het eigen risico niet toe te passen. Ook is de ontwikkeling zichtbaar vanuit zorgverzekeraars om de voor het verplichte eigen risico vrijgestelde dekkingsonderdelen ook van toepassing te laten zijn voor het vrijwillige eigen risico.	3a	3a.6.10	K	nee
(deel) module Schade Bedrijven				
Onderdeel bezitsverzekeringen				
Verbeterde risicoklasse indeling VRKI 2009 voor woningen en bedrijven	2b	2b.1.2 2b.1.4 2b.1.7	K B B	nee
	2c	2c.1.2 2c.1.4	Ti K	
Onderdeel verkeer				
Diverse uitspraken van de Hoge Raad inzake werkgeversaansprakelijkheid gevolgen voor Wegam/Wegass	2a	2a.2.13	Ti	nee
Segway (mag op de openbare weg) en is een verzekeringsplichtig motorrijtuig	2a	2a.2.2 2a.2.5 2a.2.33	B Ti Tp	nee
No-claimbescherming als aanvullende dekking	2a	2a.2.4	K	nee
Invoering Roy data	3b	3b.2.2	K	nee
Bedrijfsregeling 16 is per 1-7-2008 uitgebreid	5d	5d.2.2	Ti	nee
De publiekscampagne 'Blikschade? Zoek een parkeerplaats op!' Een auto schade hoeft niet altijd bij de politie gemeld te worden. Samen een SAF invullen is voldoende.	5e	5e.2.2 5e.2.4	K Ti	nee
Onderdeel aansprakelijkheid en rechtsbijstand				
Diverse uitspraken van de Hoge Raad inzake werkgeversaansprakelijkheid (zorgplicht en goed werkgeverschap)	2a	2a.4.2	B	nee
		2a.4.4	K	
		2a.4.6	Ti	
		2a.4.11	Tp	
		2a.4.13	K	
		2a.4.15	Ti	
	3a	2a.4.17	Ti	
		3a.4.2	Ti	
		3a.4.4	Ti	
		3a.4.8	B	
	5a	3a.4.10	B	
		3a.4.12	K	
		5a.4.4	Tp	
		5a.4.7	Tp	
		5a.4.8	Ti	
		5a.4.15	Tp	
	5a.4.17	B		

	5b 5d	5b.4.4 5d.4.2 5d.4.4 5d.4.6	B Ti Ti B	
Onderdeel Inkomen en arbeidsongeschiktheid				
Er zijn diverse verzekeringsvormen en CAO-regelingen ontstaan voor de werknemer die na twee jaar ziekte niet in de WIA komt, maar minder dan 35% arbeidsongeschikt is.	2a	2a.5.2 2a.5.4 2a.5.8	B K Ti	nee
Vanuit de Pensioenwet is bepaald welke verzekeringsvormen rond arbeidsongeschiktheid als arbeidsongeschiktheidspensioen moeten worden beschouwd. Met alle verplichtingen daaromtrent als gevolg.	2a	2a.5.2 2a.5.4 2a.5.6	B K Ti	nee
Voor de startende ondernemer is de vangnetverzekering AOV (waarvoor acceptatieplicht geldt) verbeterd.	2a.	2a.5.2 2a.5.4 2a.5.18 2a.5.20	B	nee
Voor de startende ondernemer is de aanmeldtermijn voor de vrijwillige voortzetting ZW en WIA verlengd van 4 naar 13 weken.	2a	2a.5.2 2a.5.4 2a.5.18 2a.5.20	B K K Ti	nee
Voor de zelfstandig ondernemster is er dekking voor zwangerschapsverlof op grond van de WAZO	2a	2a.5.2 2a.5.4 2a.5.18	B K K	nee
Steeds meer bedrijven kiezen voor het eigen risicodragen voor de WGA.	2a	2a.5.13	Ti	nee
Bij langdurige ziekte gold de regeling dat de werkgever in de 13 ^e week een zogeheten 13 ^e weekmelding moest doen bij het UWV. Dit is veranderd in een 42 ^e week melding. Ook de gevolgen bij niet-melden zijn veranderd.	2c	2c.5.5	Ti	nee
Onderdeel Gezondheidszorg en zorg				
Wijzigingen basisdekking (jaarlijks terugkerend)	3a	3a.6.1 3a.6.2 3a.6.3 3a.6.4 3a.6.5 3a.6.6	Ti Ti Ti B B Ti	nee
Verhoging verplicht eigen risico per 1-1-2009 en per 1-1-2010	3a	3a.6.10	K	nee
Bij het eigen risico geldt de mogelijkheid voor de zorgverzekeraar om in bepaalde situaties het eigen risico niet toe te passen. Ook is de ontwikkeling zichtbaar vanuit zorgverzekeraars om de voor het verplichte eigen risico vrijgestelde dekkingsonderdelen ook van toepassing te laten zijn voor het vrijwillige	3a	3a.6.10	K	nee

eigen risico.				
---------------	--	--	--	--

Relevante actuele ontwikkelingen	Eindterm	Toetsterm	Beheers-niveau	Nieuwe /gewijzigde toetsterm PE?
PE Module Wft Levensverzekeringen Periode 1 Januari 2010 tot 1 juli 2011 (deel) Module Leven Algemeen				
Aanpassing Uniform Pensioen Overzicht	2a	2a.15	B	Nee
Invoering Indexatielabel	2a	2a.21	B	Nee
AOW, doorwerkbonus, uitstel, meebetalen ouderen met relatief hoog inkomen	2a	2a.62	Ti	Ja*
DGA en echtscheiding	2b.	2b.36	B	Nee
Ontwikkelingen Levensloop Ouderschapsverlofkorting	2b	2b.40	Tp	Nee
Tijdelijk niet uitvoeren Waardeoverdracht bij te lage dekkingsgraad	2b.	2b.45	K	Ja*
Uitspraken CGB inzake gelijkblijvende staffel	2c.	2c.17	B	Nee
Pensioen eigen Beheer 3 juli 2008	2c.	2c.34	K	Nee
Verhoging premiegrondslag jaarruimte lijfrente	2c	2c.40	TP	Nee
Staffelbesluit oktober 2007	3b	3b.27	B	Nee, alleen in de toepassing
Zorgplicht premieovereenkomsten	3c.	3c.12	B	Ja*
Aanpassing excessieve beloningen en gevolgen pensioenen	3e	3e.7	TP	Ja*
Invoering WWFT	3f	3f.2, 3f.3	Ti	Nee
Successierechtwijzigingen	2b, 2a.	2b.7, 2a.2	Ti, Tp,	Nee
Beleidsbesluit Kapitaalverzekeringen	4c.	4c.1	Ti	Nee
Fiscale gevolgen BP 2009 + 2010	4c.	4c.16	Ti	Ja.*
(deel) module Beleggen				
In de samenleving is het aanzien van de financiële sector flink gedaald. De NVB stelt dat de klant weer centraal moet worden gesteld naast andere maatregelen om te voorkomen dat de overheid weer moet ingrijpen en forse financiële injecties nodig zijn om de risico's te beheersen. Integer handelen is vereist.	6a.	6a.1 7n.1 7n.2 7n.3 7n.4 7n.5	K B B B B Ti	Nee Ja* Ja* Ja* Ja* Ja*
<i>De kredietcrises leidt tot grote onzekerheden of de geplande vermogensopbouw van diverse financiële producten gehaald gaat worden. De adviescyclus moet opnieuw worden doorlopen met consumenten.</i>	6b	6b.2 ; 6b.3	Ti Ti	Nee Nee
	6c	6c.3	Ti	Nee
	6d	6d.3 6d.4 6d.6 6d.7	Ti Ti B Ti	Nee Ja Ja

De kredietcrises maakt duidelijk dat risico's van vastrentende producten in het verleden te laag zijn ingeschat, achtergestelde leningen, eeuwigdurende leningen, bedrijfsobligaties kennen als gevolg van de kredietcrises andere rendementen. In het verleden is hier mogelijk lichtvaardiger over gedacht.	7c	7c.1	Ti	Nee
	7d	7d.1 7d.2	B B	Nee
	7f	7f.4 7f.8	Ti Ti*	Nee
	7i	7i.3	Ti	Nee
De ineensstorting van de financiële markten lijkt voorkomen, het herstel op de aandelenmarkten is fors, toch is de schade voor consumenten m.b.t. hun bestedingspatroon en spaargedrag nog niet te voorzien. Het CPB voorspelt een grote welvaartsteruggang voor met name 50 plussers, de hypotheekschuld en de risico's hieruit verdienen aandacht.	7j	7j.9	B	Nee
	8b 8c	8b.1 8c.1	Ti Ti* Gelet op de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek moet de kandidaat niet een procedure aflopen maar op basis van inzicht kunnen handelen	Nee Nee
	8c	8c.4	Ti	Nee

*** zie bijlage, Toevoeging nieuwe, vervallen of aangepaste toetstermen Module Levensverzekeringen**

Bijlage Module Wft Levensverzekeringen
Vervallen toetstermen

Nummer toetsterm	Termen	T
6a.3	De kandidaat is in staat met betrekking tot de totstandkoming van transacties van financiële instrumenten, dilemma's tussen bedrijfsbelang en klantbelang te analyseren, af te wegen en deze afwegingen te verantwoorden (integriteit)	Ti
6a.4	De kandidaat kan aan de klant het begrip integriteit omschrijven en het belang ervan weergeven voor de advisering van de klant	K
6a.5	De kandidaat kan in een concrete situatie aangeven wanneer bedrijfsbelang conflicteert met het belang van de klant en omschrijft hierbij het aspect integer handelen	Ti
6a.6	De kandidaat kan in een concrete klantsituatie negatieve en positieve integriteitaspecten aangeven.	K

Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	2a De personen zijn in staat de behoefte, risico's en (toekomstige) aanspraken op het gebied van levensverzekeringen te inventariseren en te interpreteren	
2a.62	De kandidaat kan aan de hand van een berekening duidelijk maken wat een doorwerkbonus of uitstel van de AOW voor financiële consequenties heeft en aangeven welke consequenties het meebetalen aan de AOW heeft op het pensioeninkomen.	Ti
Eindterm	2b. De personen zijn in staat de (toekomstige) financiële positie van de cliënt te inventariseren	
2b.45	De kandidaat is in staat de procedure bij uitstel van waardeoverdracht door te lage dekkingsgraad te beschrijven	K
Eindterm	3c. De personen zijn in staat met betrekking tot bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen de mogelijke voorwaarden en risico's van deze verzekeringen te verduidelijken.	
3c.12	De kandidaat kan de zorgplicht bij premieovereenkomsten, verruiming open norm, gevolgen ontwikkelingen aandelenmarkten op life cycle omschrijven	B
Eindterm	3 ^e . De personen zijn in staat met betrekking tot bemiddelen in en adviseren over levensverzekeringen de premie of koopsom voor een (aanvullende) verzekering te berekenen en te verduidelijken met behulp van de beschikbare informatie	
3e.7	De kandidaat is in staat uit te leggen welke consequenties de wetgeving rond excessieve beloningen heeft voor de pensioenopbouw.	Tp
Eindterm	4c De personen zijn in staat met betrekking tot beheer en mutatie van de overeenkomst inzake levensverzekeringen het advies voor een bestaande (aanvullende) verzekering te wijzigen, om aan te sluiten bij de gewijzigde persoonlijke situatie van de cliënt en te komen tot een aanpassing van de verzekering,	

4c.16	Is in staat de fiscale gevolgen van het belastingplan 2009 in zijn advies te verwerken en aan de klant uit te leggen	Ti
Eindterm	6d: De personen zijn in staat met betrekking tot financiële instrumenten op basis van de verzamelde informatie vast te stellen welk risicoprofiel op dit moment past bij de consument en te onderbouwen waarom hij tot dit profiel gekomen is.	
6d.6	De kandidaat kan, op basis van wetenschappelijk onderzoek, uitleggen dat de gebruikte instrumenten van aanbieders om het risicoprofiel op te stellen tot zeer wisselende uitkomsten leiden in gelijke situaties	B
6d.7	De kandidaat kan zelfstandig motiveren en vastleggen welk risicoprofiel van toepassing is, gelet op de onbetrouwbaarheid van de in de praktijk gebruikte instrumenten.	Ti
Nummer toetsterm	Termen	T
Eindterm	7n: De personen zijn in staat met betrekking tot de totstandkoming van transacties in financiële instrumenten, integriteitdilemma's tussen bedrijfsbelang en klantbelang te analyseren, af te wegen en deze afwegingen te verantwoorden	
7n.1	De kandidaat kan vormen van integriteit aangeven (persoonlijk, organisatorisch, relationeel)	B
7n.2	De kandidaat kan dilemma's onderscheiden tussen klantbelang en bedrijfsbelang	B
7n.3	De kandidaat kan in concrete situaties de klantbelangen aangeven en analyseren	B
7n.4	De kandidaat kan in concrete situaties bedrijfsbelangen aangeven en analyseren	B
7n.5	De kandidaat kan zijn handelen verantwoorden en afwegingen aangeven in concrete situaties waarbij bedrijfsbelangen en klantenbelang conflicteren	Ti

Relevante actuele ontwikkelingen	Eindterm	Toetsterm	Beheers-niveau	Nieuwe /gewijzigde toetsterm PE?
PE Module Wft-Volmacht Periode 1 januari 2010 tot 1 juli 2011				
(deel) Module Volmacht Algemeen Volmachtgevers bieden de mogelijkheid om zorg/inkomen producten in volmacht te sluiten. Een toenemend aantal GA's maakt van deze mogelijkheid gebruik	2c	2c.3 2c.5 2c.10	B K K	Nee

(deel) Module Schadeverzekeringen Geen apart programma, Wft PE-schade niveau volstaat				
(deel) Module Volmacht Leven (inclusief Beleggen) Geen apart Volmacht Leven Programma, Wft PE-leven volstaat				
deel Module Volmacht Overig				
Door de NMA wordt streng gecontroleerd op het hebben van pools en poolovereenkomsten, waarin geen belonings- en overlegafspraken mogen worden gemaakt	7c	7c.23	Tp	Nee
Volmachtgevers bieden de mogelijkheid om zorg/inkomen producten in volmacht te sluiten. Een toenemend aantal GA's maakt van deze mogelijkheid gebruik	8a 8c	8a.2 8c.31 8c.32	B K Tp	Nee Ja* Ja*
Als de eerste kamer instemt, zal per 1 januari 2010 een wettelijke mogelijkheid worden geschapen om een digitale polis af te geven	8b	8b.4	K	Ja*
Voorstel sector Verbond van Verzekeraars in de maak m.b.t. verlenging van contracten	8f	8f.29	Tp	Ja*
Vanaf 1 januari 2009 zijn aanbieders en GA's verplicht om zgn. productwijzers op een voor de consument makkelijk toegankelijke plaats op hun website te plaatsen	9a	9a.6	K	Nee
Uitvoering non-concurrentiële audits vanaf 1-1-2009 nog uitsluitend voor GA's waar een dergelijke audit nog niet is uitgevoerd, alsmede bij (nieuwe) GA's 1 jaar na het verkrijgen van een 2 ^e algemene volmacht	9c	9c.14 en 9c.15	B, Tp.	Nee

* zie bijlage nieuwe, vervallen en aan te passen toetstermen Module Wft Volmacht Overig

Bijlage Module Wft-Volmacht

Eindterm	8b. De personen beschikken met betrekking tot verzekeringstechniek over grondige kennis van het redigeren van polisvoorwaarden en clausules en het kunnen toepassen daarvan.	
8b	8b.4: de kandidaat kan omschrijven onder welke voorwaarden een digitale polis kan worden afgegeven	K
Eindterm	8c. De personen beschikken over de kennis van de toezichtwetgeving op het verzekeringsbedrijf;	
8c	8c.31: de kandidaat kan de specifieke schaderegelingaspecten van de Zorg/Inkomen producten benoemen	K
8c	8c.32: de kandidaat kan aan de hand van een casus zijn kennis en inzicht in deze materie aantonen	Tp
Eindterm	8f. De personen beschikken met betrekking tot verzekeringstechniek over grondige kennis van de gedragsregels die gelden voor verzekeraars en het kunnen toepassen daarvan	
8f	8f.29: de kandidaat kan de uitvoering van de Gedragscode geïnformeerde verlenging en contractstermijnen particuliere schadeverzekeringen toepassen	Tp